

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК: ВИБІР МОДАЛЬНОСТІ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ УКРАЇНИ

Покроковий путівник для прийняття
рішень у кризових ситуаціях

ЧОМУ ЦЕЙ ВИБІР Є КРИТИЧНО ВАЖЛИВИМ

Вибір модальності – не технічне, а стратегічне рішення.

Від нього залежить швидкість реагування, ефективність використання ресурсів, вплив на місцеву економіку та найважливіше: збереження життєстійкості й гідності людей.

ШВИДКІСТЬ:

Задоволення базових потреб без затримок.

СТІЙКІСТЬ:

Підтримка людей, місцевої економіки та громад.

ЕФЕКТИВНІСТЬ:

Максимальна користь від кожного втручання.

ГІДНІСТЬ:

Надання людям можливості самостійно визначати пріоритети.

НАШ ІНСТРУМЕНТАРІЙ: ТРИ МОДАЛЬНОСТІ ДОПОМОГИ

НАТУРАЛЬНА ДОПОМОГА in-kind

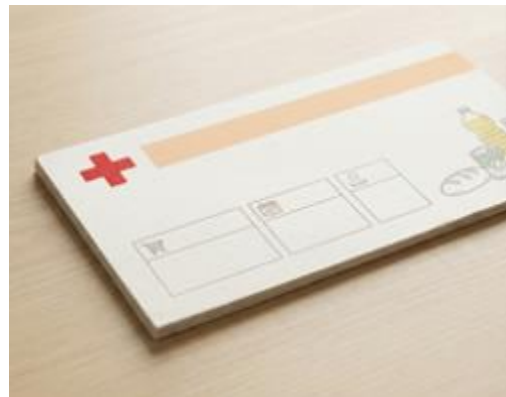
1. **Пряме надання товарів:** продукти, гігієнічні набори, медикаменти.

ГРОШОВА ДОПОМОГА cash

2. **Фінансові виплати,** які люди витрачають на власні потреби.

ВАУЧЕРНА ДОПОМОГА voucher

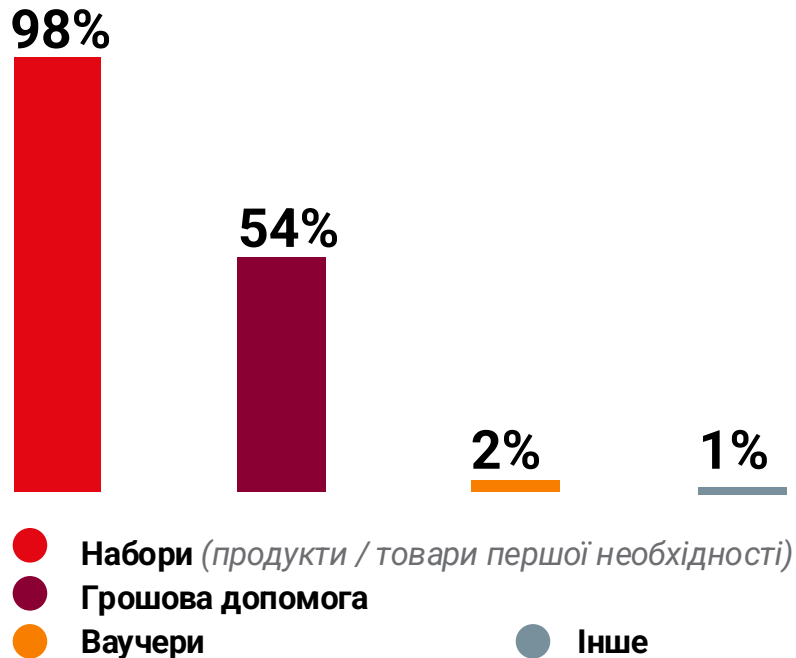
3. **Сертифікати для обміну на певні товари /послуги** у визначених постачальників.

АНАЛІЗ ІНСТРУМЕНТАРІЮ: ЯКІ ФОРМАТИ ВЖЕ ВІДОМІ УКРАЇНЦЯМ?

Результати опитування серед
200 жителів Харківщини, адресатів
допомоги УЧХ в громадах присутності,
грудень 2025 р.

Дозволявся множинний вибір відповідей:
один учасник міг одночасно вказати кілька
типів допомоги, якщо мав досвід отримання
кожного з них.

ПОРІВНЯННЯ ІНСТРУМЕНТІВ: ПЕРЕВАГИ ТА ОБМЕЖЕННЯ

НАТУРАЛЬНА ДОПОМОГА (in-kind)

Переваги

- Контроль якості товарів;
- Гарантоване отримання базових речей.

Обмеження

- Ускладнена логістика;
- Не враховує індивідуальні потреби.

ВАУЧЕРНА ДОПОМОГА (ваучер)

Переваги

- Спрямовує допомогу на конкретні потреби;
- Часткова гнучкість вибору.

Обмеження

- Обмежена свобода вибору;
- Обмежені запаси у партнерів;
- Залежність від партнерських магазинів.

ГРОШОВА ДОПОМОГА (cash)

Переваги

- Гнучкість та гідність;
- Стимул місцевої економіки;
- **Український контекст:** безпечніше у випадку обстрілів.

Обмеження

- Потребує функціонуючих ринків;
- Вразливість до інфляції;
- **Український контекст:** складніше при блекаутах, перебоях зв'язку тощо.

ЗАГАЛЬНИЙ КОМПАС: 7 КРИТЕРІЇВ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

МАТРИЦЯ РІШЕНЬ: КОЛИ ЗАСТОСОВУВАТИ КОЖЕН ІНСТРУМЕНТ?

Критерії «безпеки і доступу» та «супутніх ризиків» більше залежать від контексту, ніж від типу допомоги: див. ст. 89

Критерії	In-kind	Voucher	Cash
Функціонування ринків	● Ринки зруйновані	● Ринки працюють частково	● Ринки стабільні
Потреби бенефіціарів	● Уніфіковані	● Специфічні	● Різноманітні
Ефективність / Витратність	● Високі логістичні витрати	● Середні витрати	● Найнижчі адміністративні витрати
Соціальна прийнятність	● Нижча	● Вища, але залежить від контексту	● Вища, але залежить від контексту
Гнучкість / Портативність	● Низька	● Середня	● Висока

АНАЛІЗ ІНСТРУМЕНТАРІЮ: ОБМЕЖЕННЯ IN-KIND НАБОРІВ

Обставини, що роблять натуральну допомогу незручною або ризикованою

Результати опитування серед 200 жителів Харківщини, які були адресатами допомоги УЧХ, грудень 2025 р.

Дозволявся множинний вибір відповідей

АНАЛІЗ ІНСТРУМЕНТАРІЮ: ОБМЕЖЕННЯ CASH

Обставини, що роблять грошову допомогу незручною або ризикованою

Результати опитування серед 200 жителів Харківщини, які були адресатами допомоги УЧХ, грудень 2025 р.

Дозволявся множинний вибір відповідей

ЩО ЩЕ ВАРТО ВРАХУВАТИ: ЗАДОВОЛЕНІСТЬ ДОПОМОГОЮ

Категорія оцінки	Грошова допомога (n=107)	Набори (n=194)
Задоволені допомогою, варіанти відповідей "повністю задоволені" та "скоріше задоволені"	82%	72%
Як задоволені, так і незадоволені, варіанти відповідей "50/50" та "важко сказати"	16%	23%
Незадоволені, варіанти відповідей "скоріше незадоволені" та "абсолютно незадоволені"	2%	5%
РАЗОМ	100%	100%

Результати опитування серед 200 жителів Харківщини, адресатів допомоги УЧХ, грудень 2025 р. Учасники дослідження оцінювали ступінь задоволеності кожним типом отриманої допомоги (не лише від УЧХ, а й загалом за останні три роки). N - число відповідей

ДОРОЖНЯ КАРТА: ТРЬОХЕТАПНА РАМКА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Екстрене реагування

0-72 години, рідше до 5-7 днів

Фокус

Швидка оцінка
та негайні дії.

«Що робити прямо зараз?»

Операційне планування

1-12 тижнів

Фокус

Детальне планування
та диференціація підходів.

«Розробка надійного плану»

Раннє відновлення

від трьох місяців

Фокус

Моніторинг, коригування
та перехід до стійкості.

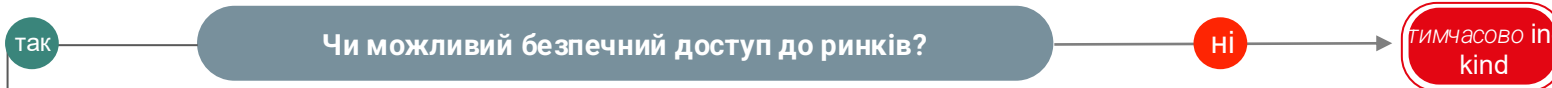
«Як досягти тривалої ефективності»

ЕТАП А: ЕКСТРЕНЕ РЕАГУВАННЯ, ПЕРШІ 0-72 ГОДИНИ

Крок А1: Оцінка безпекового контексту

Оцінка доступу до ринків та ризиків для персоналу та бенефіціарів

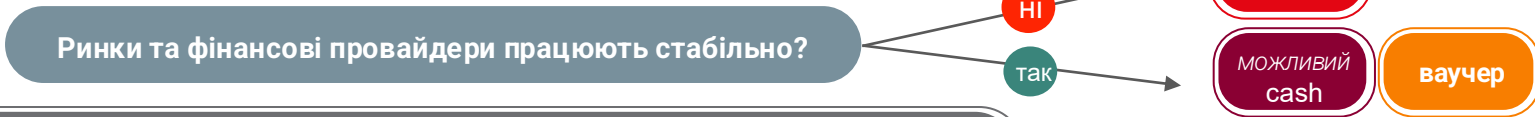
Крок А2: Оцінка планів евакуації населення

Оцінка частки людей, які планують виїзд. Чи потрібні 2 моделі реагування?

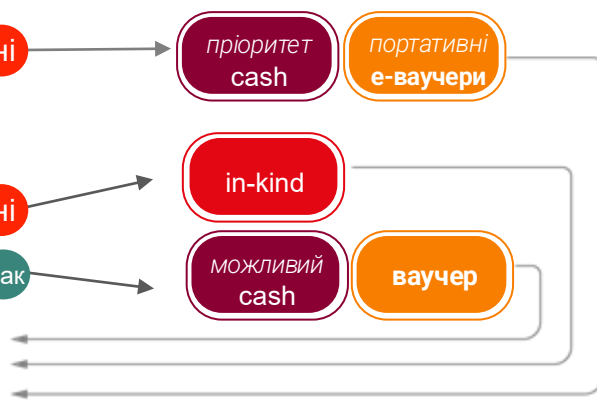
Крок А3: Оцінка функціонування ринків та системи фінпослуг

Оцінка спроможності ринків та фінансових провайдерів

Крок А4: Моніторинг

Обрати базову модальність на 2-4 тижні та встановити чіткі маркери для її перегляду

ЕТАП В: ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПІДХОДІВ, 1-12 ТИЖНІВ

Ключова ідея цього етапу: диференціація підходів залежно від того, чи планують люди евакуюватися, чи залишаються на місцях.

МОДЕЛЬ 1:

**Допомога населенню,
яке евакуюється.**

Ціль: Надати портативну допомогу, яку можна використати в будь-якому регіоні України.

МОДЕЛЬ 2:

**Допомога населенню,
що залишається.**

Ціль: Організувати життєзабезпечення та доступ до базових товарів і послуг на місцях.

МОДЕЛЬ 1: ПІДТРИМКА НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ЕВАКУАЦІЇ

ФАЗА I

ВІДПРАВЛЕННЯ**Контекст:**

негайна потреба, високі ризики.

Тип допомоги:***in-kind***

вода, готові продукти, гігієна,
одяг, ковдри, додатково – оплата
транспорту.

ФАЗА II

ТРАНЗИТНІ ЦЕНТРИ**Контекст:**

короткострокове перебування.

Тип допомоги:***mix***

гаряче харчування, міні-набори,
ваучери, невеликі грошові
виплати тощо.

ФАЗА III

ПРИБУТТЯ / РОЗМІЩЕННЯ**Контекст:**

стабілізація побуту.

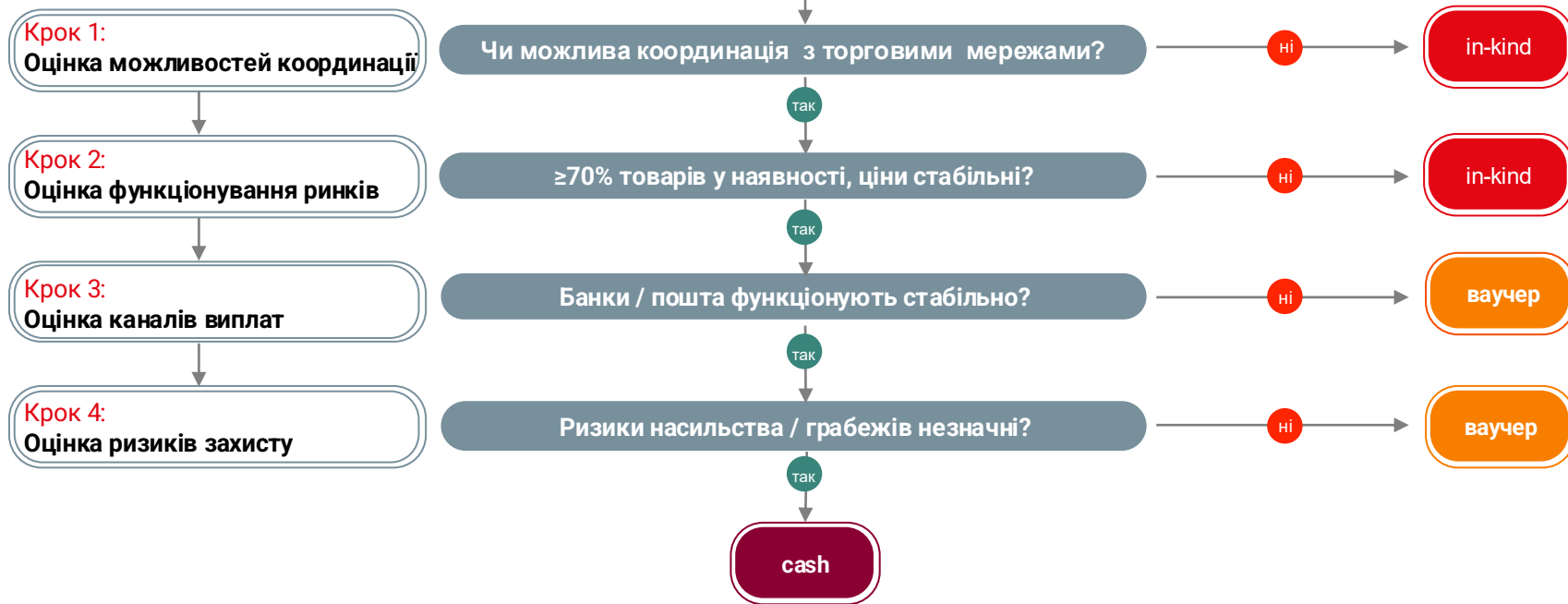
Тип допомоги:***cash***

у т.ч. гроші на оренду,
плюс цільові ваучери
тощо.

МОДЕЛЬ 2: ПІДТРИМКА НАСЕЛЕННЯ, ЩО ЗАЛИШАЄТЬСЯ НА МІСЦЯХ

АЛГОРИТМИ ВИБОРУ МОДАЛЬНОСТІ ДОПОМОГИ

ГНУЧКІСТЬ У ДІЇ: МОНІТОРИНГ ТА МАРКЕРИ ПЕРЕМИКАННЯ

МАРКЕР #1

БЕЗПЕКОВІ ЗМІНИ

Погіршення:

унеможливлення доступу
до ринків → перехід на **in-kind**

Покращення:

стабілізація → поступовий перехід
in-kind → **voucher** → **cash**

МАРКЕР #2

ЕКОНОМІЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ

Стрімка інфляція
(**> 10% на тиждень**)

перехід з **cash**
→ на **voucher**
→ або **in-kind**

МАРКЕР #3

БЕЗПЕКОВІ ЗМІНИ

Дефіцит запасів
(**≥30% списку критичних товарів**)

перехід з **cash**
→ на **in-kind**
→ або **voucher** (в окремих випадках)

ЕТАП С, ВІД 12 ТИЖНІВ: ВІД РЕАГУВАННЯ ДО РАНЬОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Фокус зміщується з екстреного виживання на підтримку стійкості та відновлення.

[C1] Перехід до переважного використання **cash:**

Грошова допомога стає пріоритетною для відновлення добробуту людей та економіки.

[C2] Інтеграція з довгостроковими програмами:

Поєднання допомоги з підтримкою бізнесу та створенням робочих місць.

[C3] Визначення критеріїв виходу:

Розробка плану для поступового завершення гуманітарного втручання.

ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ШВИДКОЇ ОЦІНКИ: ОПИТУВАЛЬНИК ДЛЯ ГРОМАДИ

Мета:

Практичний інструмент для збору критично важливої інформації та прийняття обґрунтованого рішення про модальність допомоги. Можна застосувати на **Етапах А та В**.

Цільова аудиторія:

представники **місцевої влади**, лідери громад.

Це основний інструмент, щоб зібрати дані для рішення.

Якщо контакт з місцевою владою неможливий – застосовується альтернативний опитувальник!

ПРАКТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ШВИДКОЇ ОЦІНКИ: ГНУЧКІСТЬ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ПОВАГА ДО ГІДНОСТІ

Найдоцільнішим є застосування **комбінованого підходу** та гнучкий вибір модальності залежно від конкретної ситуації на місці (контексту).

IN-KIND:

Незамінна в зонах з обмеженим доступом та зруйнованими ринками.

CASH:

Пріоритет у стабілізованих районах та для підтримки людей, які евакуюються.

ВАУЧЕР:

Ефективний перехідний інструмент при частково функціонуючих ринках.

Адаптивний підхід дозволяє не просто реагувати на кризу, а робити це максимально ефективно, надаючи людям можливість самостійно приймати рішення та відновлювати своє життя.

**ДЯКУЄМО
ЗА УВАГУ!**

**Товариство Червоного
Хреста України:**

03150, Київ, вул. Ділова, 3

0 800 332 656

cash.programmes@redcross.org.ua

